

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

627/00.04.00/2026

Kymen jätelautakunta 28.05.2026

Valmistelija: jätehuoltopäällikkö Katja Kangas, puh. 020 615 8143, katja.kangas(at)kouvola.fi

Yhteenveto

Jätehuoltopäällikkö on antanut Lausuntopalvelussa viranhaltijalausannon eduskunnalle jätelain muutosesityksestä.

Muutosesityksessä ei ollut suoraan jätehuoltoviranomaiseen vaikuttavia asioita. Muutosesitys lisäisi lajitteluvollisuuden jätelakiin ja ns. energiajätteen keräyksen rajoittamisen. Lisäksi jätehuoltopalveluja tuottavalle yritykselle tulisi selkeämmän velvoitteet ja tuotteiden jakelijoille tiedottamisvelvoite tuotteen uudelleenkäytöstä ja kierrätyksestä. Myös kunnan jäteneuvontaan ja -tiedotukseen olisi panostettava entistä enemmän. Lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tulisi esityksen mukaan velvoite tarkistaa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätehuolto.

Asian valmistelun tausta, päätösvallan perusteet ja kuntastrategian mukainen peruste valmistelulle

Jätelakia muutetaan kolmessa eri vaiheessa. Tavoitteena on jätelain kokonaisuudistus kiertotalouslaiksi. Ensimmäinen vaihe (jätelaki 1) on jo astunut voimaan vuoden 2026 alusta.

Uudistuksen toinen vaihe, ns. jätelaki 2, on tullut lausunnolle 22.5.2026.

Tämä lausuntopyyntö koski muutoksen 3. vaihetta (jätelaki 3), sen ensimmäistä osaa. Toinen osa kolmannesta vaiheesta tulee lausuntopyynnölle myöhemmin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jätelakia ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia. Pääosa ehdotuksista perustuu kiertotalouslakia valmistelleen työryhmän esittämiin lainsäädäntömuutoksiin, jotka on arvioitu ministeriössä kiireellisimmiksi toteuttaa. Muutoksilla pannaan täytäntöön myös jätedirektiivin elintarvikejätettä koskevia muutoksia ja pyritään vastaamaan EU:n rikkomusmenettelyyn koskien vuoden 2020 yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita ja 2019 sähkö- ja elektroniikkajätteen keräystavoitteita.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2027 pois lukien muutokset jätelain 22 ja 122 §:iin, jotka on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Päätösvallan perusteena on hallintosäännön 28 §. Asian on jätelautakunnan sijaan käsitellyt viranhaltija, koska lausunnonantoaikaa oli huhtikuu, jolloin ei ollut Kymen jätelautakunnan kokousta.

Asia liittyy Kouvolan kaupunkistrategian tavoitteeseen Kestävä elämäntapa.

Lausuntopyyntö ja annettu lausunto

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Lausuntopyynnön mukaan jätelakiin lisättäisiin erilliskeräysvelvollisuuden lisäksi lajitteluvollisuus.

Lausunto: Lajitteluvollisuuden lisääminen jätelakiin, jolloin se koskee kaikilla aloilla/sektoreilla syntyvää erilliskerättävää jätettä, on hyvä lisäys täydentämään ja selventämään erilliskeräysvelvollisuutta. Nykyisellään lajitteluvollisuudesta on mainittu usein kunnan jätehuoltomääräyksissä, kuten myös Kymen jätelautakunnan jätehuoltomääräyksissä. Määräykset koskevat kuitenkin vain kunnan vastuulla olevaa jätettä eli melko pientä osaa kaikesta syntyvästä jätteestä. Lajitteluvollisuus on siten looginen ja kannatettava lisäys lakiin. Se mahdollistaa lajittelun valvonnan joka sektorilla. Toki lajitteluvollisuuden valvonta on käytännössä melko haastavaa jo valvontaviranomaisen resurssien vuoksi ja tapahtunee lähinnä muun valvonnan yhteydessä.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Kyseessä on uusi pykälä.

Lausunto: Pykälä on sinänsä perusteltu, jotta ns. energijätteen keräämisestä päästään ja materiaalit ohjattaisiin polttamisen sijaan kierrätykseen jätteen etusijajärjestyksen mukaisesti. Haastavaa on tapauskohtainen tulkinta, millainen jäte kelpaa kierrätykseen ja kuka tulkinnan tekee.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

Pykälä olisi uusi ja sen mukaan kiinteistön haltijan olisi osaltaan huolehdittava siitä, että jätteen keräyspaikan lajitteluohjeistus on ajantasainen ja että keräyspaikan käyttäjillä, kuten asukkailla ja liikehuoneistojen henkilöstöllä, on ajantasainen tieto jätteen lajittelu- ja keräysjärjestelyistä kiinteistöllä sekä lajittelun vaikutuksesta jätehuollon kustannuksiin. Tiedonjakovelvollisuus koskisi sekä asuin- että hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan kiinteistöjä.

Lausunto: Tiedonjakovelvollisuus tukee 15 §:ään lisättyä lajitteluvollisuutta. Useissa kuntien jätehuoltomääräyksissä on jo vastaava velvollisuus huolehtia jätekatoksen lajitteluohjeista. Lakimuutoksella velvollisuus laajenee myös liikekiinteistöihin. Ajantasaisella tiedon jakamisella lajittelun vaikutuksista jätehuollon kustannuksiin voi hyvinkin olla merkitystä lajittelutehokkuuteen.

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

Pykälä olisi uusi. Jätehuollon palveluita tarjoava yritys tai yhteisö ei saisi tarjota voimassa olevien säännösten ja määräysten vastaisia jätehuoltopalveluita. Lisäksi pykälässä säädettäisiin tällaisiin palveluihin sisällytettävästä neuvonnasta.

Lausunto: Pykälä on tärkeä, koska se toisi laittomaksi jätehuollon palvelut, jotka eivät täytä säännösten ja määräysten mukaisia vaatimuksia. Myös jäteneuvonnan vaatimus on hyvä, jotta yritys tukisi asiakastaan jätelain ja jätehuoltomääräysten vaatimusten täyttämässä. Yrityksille olisi hyvä olla kuitenkin oma puolueeton, selkeä taho, jolta saisi jäteneuvontaa keskitetysti, kuten asukkaatkin saavat.

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

Pykälään ehdotetaan täsmennyksiä, joiden tarkoituksena on lisätä kuluttajien tietoisuutta lain 56 §:n mukaisesta mahdollisuudesta luovuttaa käytöstä poistettu tuote jakelijan vastaanottoon sekä tuotteen uudelleenkäyttö- ja korjausmahdollisuuksista. Tavoitteena on parantaa erityisesti kotitalouksien SER-jätteiden keräystä.

Lausunto: Pykälän tavoite lisätä uudelleenkäyttöä ja kierrätystä on erittäin hyvä. Tuotteen jakelijoille tulisi käytännötasolla antaa selkeä ohjeistus siitä, miten pykälän vaatimukset voi täyttää, jotta se helpottaisi ja lisäisi kuluttajan halua toimittaa tuote uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen tai rikkoutunut tavara mahdollisuuksien mukaan korjaukseen.

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

Lausunto: Pykälän täsmennyksen mukaan kunnan jäteneuvonnassa ja -tiedotuksessa on panostettava erityisesti uudelleenkäytön edistämiseen, elintarvikejätteen määrän vähentämiseen ja biojätteen erilliskeräyksen lisäämiseen. Biojätteen lajittelutehokkuuden parantaminen on tärkeää, koska se on yksi tärkeimmistä keinoista nostaa yhdyskuntajätteen kierrätysastetta.

Pykälän uuden 3 momentin mukaan kunnan olisi osoitettava neuvonnalle ja tiedotukselle vuosittain riittävä rahoitus ja tästä voitaisiin antaa asetukset, jossa olisi tarkempia säännöksiä rahoituksesta ja laskentaperusteista. Sinänsä on totta, että neuvonta ja tiedotus ovat erittäin tärkeitä esim. uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteiden

saavuttamiseksi ja neuvontaan ja tiedokseen pitää panostaa. Kuitenkaan liikaa ei pidä puuttua jätemaksujen kohdentamiseen. Jätehuoltoalueet ovat erilaisia ja erikokoisia ja lisäksi ko. asetus voisi myös tuoda talousraportointiin muutoksia. Tulisi harkita, onko tarkoituksenmukaista määrätä asetuksella rahoituksen kohdentamisesta.

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

Pykälään tehtäisiin kaksi muutosta. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan valvontaviranomaisten, eli Lupa- ja valvontaviraston ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen, on tarkastettava määräajoin laitokset ja yritykset, joissa syntyy vaarallista jätettä. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että määräajoin tarkastettaviin lisättäisiin laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa syntyy erilliskerättävää hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätettä. Perustelujen mukaan tarkastukset kohdistuisivat ensisijaisesti toimintoihin, jotka ovat valtioneuvoston asetuksella säädettyjen, hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteitä koskevien erilliskeräysvelvollisuuksien piirissä.

Lisäksi pykälän 2 momentin toimintoihin, joiden osalta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvontasuunnitelma, lisättäisiin laitokset ja yritykset, joissa syntyy erilliskerättävää hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätettä.

Lausunto: Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta vaatisi resurssilisäystä, jotta se voisi tarkastaa määräajoin vaarallista jätettä tuottavien laitosten ja yritysten lisäksi myös laitokset ja yritykset, joissa syntyy erilliskerättävää hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätettä ja lisäksi tehtävä näihin liittyvä valvontasuunnitelma. Resurssilisäys on tämänhetkisessä tilanteessa todennäköisesti mahdoton, joten pykälän muutokset aiheuttaisivat sen, että esim. muuhun jätelain mukaiseen valvontaan jäisi vähemmän resursseja. Tämä on myös kunnan jätehuoltoviranomaisen kannalta huono asia. Sinänsä olisi kuitenkin hyvä lisätä valvontaa, mutta erityisesti neuvontaa kohdistuen ei-ympäristöluvanvaraiseen toimintaan. Voisiko valvontaa toteuttaa valtion rahoitusmallilla vaikkapa projektinomaisesti, jotta saataisiin käsitys erityyppisten yritysten jätehuollon tilasta eri puolella Suomea? Myös keskitetyn jäteneuvonnan ja tiedotuksen järjestäminen yrityksille todennäköisesti vähentäisi valvonnan tarvetta, vrt. lausunto § 21 b.

Seuraavista pykälistä ei katsottu tarpeeksi lausua: 22 § Valtion viranomaiset, 100 § Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin, 121 § Velvollisuus laatia siirtoasiakirja, 122 § Tiedonsaantioikeus ja Voimaantulosäännös.

Lisätietoja: jätehuoltopäällikkö Katja Kangas, puh. 020 615 8143, katja.kangas(at)kouvola.fi

Jätehuoltopäällikön ehdotus:

Kymen jätelautakunta päättää merkitä asian tiedoksi.

Jätehuoltopäällikön päätös: